

Laglig/rättslig grund för behandling av personuppgifter

För att behandla personuppgifter på ett lagligt sätt krävs ett tydligt och preciserat **ändamål** med behandlingen, att behandlingen är **nödvändig** för att uppnå ändamålet och att det finns en så kallad laglig (också kallad rättslig) grund. Att behandlingen ska vara nödvändig betyder i praktiken att man inte ska kunna uppnå sitt ändamål på ett annat sätt. Om man kan uppnå ändamålet med till exempel anonymiserade uppgifter eller utan att automatisera uppgifterna, det vill säga behandla uppgifterna via ett tekniskt medium såsom en dator, anses inte behandlingen nödvändig.

Dataskyddsförordningen ger ett antal olika lagliga grunder som man kan stödja en personuppgiftsbehandling på. Dessa finns i art. 6 i förordningen. Det är mycket viktigt att man har klart för sig vilken laglig grund man stödjer sin behandling på innan behandlingen påbörjas. Den som har tänkt att utföra en personuppgiftsbehandling på Uppsala universitet ska uppge vilken laglig grund som ligger till grund för behandlingen. Den lagliga grunden ska uppges i den e-blankett som personuppgiftsbehandlingen ska anmälas på.

Här nedan följer en beskrivning av de lagliga grunderna som du hittar i art. 6. Läs noga igenom alla. Det är viktigt att du omsorgsfullt funderar på vilken grund som passar just din behandling. Det kan vara lätt att fastna på första grunden, det vill säga samtycke från den vars personuppgifter man ska behandla, men det finns fler grunder och en som ofta passar bättre än samtycke. Använder du dig av samtycke trots att det finns en annan laglig grund som skulle passa bättre har du baserat din behandling på fel lagliga grund.

Den vars personuppgifter ska behandlas kallas nedan 'registrerad' eller 'den registrerade'.

▪ Artikel 6.1.a, samtycke från den registrerade

Personuppgifter får behandlas om det finns ett samtycke från den som personuppgifterna avser. I dataskyddsförordningen ställs det särskilda krav på samtycket, bland annat att det ska vara **frivilligt**. Det gör att man inte kan samtycka till en situation där man är i beroendeställning.

Ett exempel på detta är att ett samtycke inte kan vara frivilligt om en sjuk person får erbjudande från en läkare om vård i utbyte mot att man samtycker till att vara med i läkarens studie. Om den sjuke då inte kan få tillgång till vården utan att samtycka är samtycket inte frivilligt.

(Man kan självklart erbjuda vård i samband med studier, exemplet ovan är endast för att illustrera att man inte kan göra det på *samtyckesgrund* om man inte kan få vården också utan att samtycka till att vara med i studien.)

Samtycket ska vidare lämnas **genom ett uttalande eller en entydig bekräftande handling (Aktiv handling)**. Det ställer krav på ikryssande av en ruta, val av inställningsalternativ eller något annat beteende som tydligt visar på samtycke. En blankett som fylls i av den som ska

2018-05-24

UPPSALA
UNIVERSITET

Samtycka kan vara en bra idé. Du måste senare kunna bevisa att samtycke har lämnats av den vars personuppgifter du behandlar.

Samtycket ska ges efter att den registrerade har fått **information om personuppgiftsbehandlingen**. Bland annat ska du informera den registrerade om att denne har rätt att när som helst återkalla sitt samtycke, vilket ändamål behandlingen har och hur länge den beräknas pågå.

Vidare gäller särskilt höga krav när samtycke avser behandling av **känsliga personuppgifter**, såsom uppgifter om hälsa.

Den som behandlar personuppgifter med stöd av ett samtycke måste kunna **visa** att ett giltigt samtycke har lämnats av den registrerade.

Har du sedan tidigare en behandling som grundar sig på samtycke och ska anmäla denna till registerförteckningen (där **all** behandling ska registreras) måste du undersöka om samtycket lever upp till de krav som ställs av dataskyddsförordningen. Om så är fallet kan du fortsätta behandlingen på denna grund. Om samtyckena inte når upp till förordningens krav måste du inhämta nya för att behandlingen ska vara laglig.

- **Artikel 6.1.b, fullgöra ett avtal**

En laglig grund för personuppgiftsbehandling kan också vara att **behandlingen är nödvändig för att fullgöra ett avtal** i vilken den registrerade är part eller för att utföra åtgärder som begärts av den registrerade innan ett sådant avtal ingås. Ett exempel på detta är behandling av personuppgifter i samband med rekrytering och kund- och personaladministrativa system för bland annat fakturering och löneberäkning.

- **Artikel 6.1.c, fullgörande av en rättslig förpliktelse**

Personuppgifter får också behandlas om det är **nödvändigt för att uppfylla en rättslig förpliktelse som den personuppgiftsansvarige har skyldighet att rätta sig efter**. Då ska grunden för behandlingen följa av antingen EU-rätt eller svensk rätt. Som exempel på en rättslig förpliktelse kan nämnas bokföringsskyldigheten som anges i bokföringslagen.¹

- **Artikel 6.1.d, skydd av den registrerades grundläggande intressen**

Det är tillåtet med behandling av personuppgifter om det är **nödvändigt för att skydda intressen som är av grundläggande betydelse** för den registrerade eller för någon annan fysisk person. Det handlar om sådana intressen som är av avgörande betydelse för den registrerades eller någon annan fysisk persons liv. Som exempel kan nämnas personuppgiftsbehandling som är nödvändig för livsavgörande vård i akuta situationer när den

---

¹ Bokföringslagen (1999:1078).

registrerade inte kan lämna samtycke. Det kan handla om personuppgifter som blodgrupp, sjukdomshistoria och att underrätta anhöriga med mera när någon förlorat medvetandet.

Behandling av personuppgifter på grund av annan fysisk persons grundläggande intressen **bör i princip endast äga rum om behandlingen inte uppenbart kan ha en annan rättslig grund**. Ett exempel är när behandlingen är nödvändig av humanitära skäl för att övervaka epidemier och deras spridning eller i humanitära nödsituationer, särskilt vid naturkatastrofer eller katastrofer orsakade av människan.

- **Artikel 6.1.e, fullgörandet av en uppgift av allmänt intresse**

Behandling av personuppgifter är tillåten om den är **nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse**.² Uppgiften ska regleras i **EU-rätt eller svensk rätt**. Det innebär att uppgiften måste följa av lag eller annan författning eller av ett beslut som meddelats med stöd av lag eller annan författning. Exempel på uppgifter som kan vara av allmänt intresse är arkivering, forskning och framställning av statistik. Det kan också vara uppgifter som utförs av statliga myndigheter i syfte att uppfylla ett uttryckligt uppdrag av riksdag eller regering.

- **Artikel 6.1.e, fullgörande av myndighetsutövning**

Behandling av personuppgifter är också tillåten om den är **nödvändig som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning**. Myndighetsutövningen ska grundas på EU-rätt eller svensk rätt. Det är i första hand statliga och kommunala myndigheter som kan behandla personuppgifter som ett led i myndighetsutövning.

- **Artikel 6.1. f, intresseavvägning**

Det kan vara tillåtet att behandla personuppgifter efter en **intresseavvägning**. Det krävs då att behandlingen är **nödvändig för berättigade intressen och att den registrerades intresse av skydd för sina personuppgifter inte väger tyngre**. Barn anses vara särskilt skyddsvärda. Myndigheter kan *inte* stödja sin behandling på en intresseavvägning när de behandlar personuppgifter som ett led i fullgörande av sina uppgifter. Sådan behandling får istället ske med stöd av lag eller annan författning.

Uppräkningen av de olika lagliga grunderna ovan är **uttömmande**. Det kan inträffa att flera lagliga grunder är tillämpliga på en och samma behandling. Om ingen av dessa lagliga grunder är applicerbar på behandlingen är behandlingen inte laglig och får därmed inte utföras.

All behandling av personuppgifter **måste även uppfylla de grundläggande principerna** i artikel 5 i dataskyddsförordningen. Principerna innebär bland annat att personuppgifter bara får samlas in för berättigade, specifika och inte för allmänt hållna ändamål. Mängden uppgifter ska begränsas till vad som är nödvändigt för dessa ändamål. Uppgifterna får inte

---

² Jfr EU-domstolens dom i målet Huber mot Tyskland (C-524/06, C:2008:724), avseende nödvändighetsrekvisitet.

2018-05-24

UPPSALA
UNIVERSITET

senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål och inte heller sparas längre än nödvändigt. En viktig nyhet i dataskyddsförordningen är att det uttryckligen anges att den som behandlar personuppgifter ska ansvara för och kunna visa att man följer bestämmelserna i dataskyddsförordningen (ansvarsskyldighet). Den som behandlar personuppgifter måste därför ha rutiner för att se till att de följs. Det betyder att de rutiner som tas fram för Uppsala universitet måste följas vid varje behandling av personuppgifter.

Sammanfattningsvis

De lagliga (också kallat rättsliga) grunderna du kan stödja din behandling på är:

- Samtycke
- Fullgörande av ett avtal
- Fullgörande av en rättslig förpliktelse
- Skydd av den registrerades grundläggande intressen
- Fullgörandet av en uppgift av allmänt intresse
- Fullgörande av myndighetsutövning
- Intresseavvägning. Observera att denna inte kan användas i myndighetens huvudsakliga verksamhetsområde.

Av de personuppgiftsbehandlingar som ska utföras på Uppsala universitet är det främst de lagliga grunderna samtycke, uppgift av allmänt intresse och myndighetsutövning som kommer att användas.